GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN VOOR KINDEREN EN JONGEREN

DOCENTENHANDLEIDING SCHIEDAM & LANSIGERLAND

Het is bijna zover: de gemeenteraadsverkiezingen! Op 18 maart 2026 mogen alle Nederlanders vanaf 18 jaar naar de stembus om hun stem uit te brengen. Jouw leerlingen zijn nog te jong om te stemmen, maar dat betekent niet dat de verkiezingen voor hen niet belangrijk zijn. De uitslag bepaalt immers wie de komende vier jaar de beslissingen neemt die hun leefomgeving beïnvloeden. Tijd dus om hen daar actief bij te betrekken!

Daarom hebben we kant-en-klaar lesmateriaal ontwikkeld waarmee je op een laagdrempelige manier in de klas kunt praten over de gemeenteraadsverkiezingen, kinderrechten, democratie en politiek. Met de verkiezingskrant, een speciaal spel om te ontdekken welke partij het beste bij jouw leerlingen past, en educatieve video's betrekken we hen actief bij de verkiezingen. Zo leren ze over politiek én ontdekken ze hoe ze een eigen mening kunnen vormen over actuele onderwerpen.

Met het Doe-het-zelf-stembuspakket kunnen jouw leerlingen daarna stemmen tijdens de Jongerenverkiezingen op 18 maart. In deze handleiding leggen we stap voor stap uit hoe dat werkt.

BENODIGDHEDEN

Het Doe-het-zelf-stembuspakket bestaande uit:

AAN DE SLAG!

Volg onderstaande stappen en bereid je samen met jouw leerlingen tot in de puntjes voor op de gemeenteraadsverkiezingen op 18 maart 2026.

1 STAP 1: KENNIS
Waarom zijn er verkiezingen?

Voordat jouw leerlingen een weloverwogen stem uit kunnen brengen, moet zij wel begrijpen waar de verkiezingen over gaan. Want waarom houden we verkiezingen? Wat gebeurt er in aanloop naar, tijdens en na de verkiezingen? En over welke onderwerpen gaan de verkiezingen eigenlijk? Op pagina 2 en 3 van de verkiezingskrant vinden jouw leerlingen het antwoord op al deze vragen. Lees de tekst over waarom er verkiezingen zijn en bekijk samen met jouw leerlingen de tien thema's waarvan kinderen en jongeren vinden dat de komende vier jaar meer aandacht voor moet zijn. Bespreek met je klas of de leerlingen zich herkennen in deze thema's.

Ga aan de slag met stap 1 van het spel. Verdeel de klas in groepjes van circa vier leerlingen. Geef elk groepje een setje thema-kaartjes. Laat ze de kaartjes goed doornemen. Welke onderwerpen vinden zij het allerbelangrijkst? Laat ze elk voor zichzelf een top 5 maken.

Bespreek de uitkomsten klassikaal na. Welke onderwerpen vinden kinderen belangrijk? En waarom? Vat alle uitkomsten samen en maat tot slot een gezamenlijke top 5 met de klas.

Deel jullie gezamenlijke top 5 met ons!
We horen heel graag wat jouw leerlingen de belangrijkste thema's vinden. De input van alle klassen samen gebruiken we om politici en beleidsmakers te laten horen wat kinderen en jongeren belangrijk vinden. App een foto met de uitslag naar **0628262838** of mail 'm naar **post@dekleineambassade.nl**

TIP!
Vinden de kinderen een moeilijk woord in de tekst? Gebruik dan de begrippenlijst op de achterkant van de krant om het woord op te zoeken. Wil je de informatie nog meer tot leven brengen? Bekijk dan eerst de Studio PLU!S verkiezingsspecial (vanaf 9 maart) of de I've Got the #Power Update op YouTube.

2 STAP 2: ONDERZOEK
Hoe kies je waar je op stemt?

Nu jouw leerlingen weten waar de verkiezingen over gaan, is het tijd om te ontdekken hoe je kiest waar je op stemt. Op pagina 4 en 5 van de verkiezingskrant staat een uitgebreid stappenplan beschreven. Neem het stappenplan met de leerlingen door. Ga vervolgens met jouw klas in gesprek. Waren zij zich ervan bewust hoe het politieke spel werkt? Hoe partijen kiezers proberen te overtuigen? En hoe hun eigen mening bewust of onbewust wordt beïnvloed? Wisten zij al hoe je aan informatie kunt komen over wat partijen belangrijk vinden of nog helemaal niet? Kenden zij de partijen al en begrijpen zij de verschillen en overeenkomsten tussen de partijen?

Ga aan de slag met stap 2 van het spel (speciaal gemaakt voor Schiedam of Lansingerland). Verdeel de klas opnieuw in groepjes van vier leerlingen. Deel de partijkaartjes uit en geef elk groepje één set kaarten. Laat ze de kaarten verspreid over hun tafel neerleggen. Laat de leerlingen zich verdiepen in de verschillende partijen, door ze de kaartjes te laten lezen. Laat ze vervolgens individueel de vragen in de krant beantwoorden invullen.

TIP!
Wil je uitgebreid stilstaan bij hoe je mening kan worden beïnvloed? Onderzoek dan met jouw leerlingen eens een aantal (social)mediakanalen of -berichten. Welke informatie kom je daar tegen? Hoe wordt die informatie gepresenteerd? En hoe weten de leerlingen of die informatie waar of niet waar is? De informatie op pagina's 4 en 5 leent zich mooi voor een aanvullende les rondom mediawijsheid.

3 STAP 3: MENING VORMEN
Welke partij past bij mij?

Jouw leerlingen hebben inmiddels ontdekt wat diverse partijen vinden over de verschillende onderwerpen. Tijd om een eigen mening te vormen! Laat de leerlingen de opdracht bij stap 3 van het spel maken. Hierbij gaan ze op basis van hun onderzoek ontdekken welke partij het beste van hun mening past.

Zijn alle vragen ingevuld? Dan zijn de leerlingen startklaar om te stemmen. Maar… niet voordat zij weten wat er eigenlijk gebeurt wanneer hun stem is uitgebracht. De verkiezingen eindigen namelijk niet bij het stemmen, dan begint het eigenlijk pas. Op pagina 6 en 7 in de krant lezen jouw leerlingen alles over het proces na de verkiezingen. Bekijk samen de pagina's, lees de stukjes tekst en ga in gesprek. Wat wisten de leerlingen al? Wat is nieuwe informatie?

STAP 4:
Tijd om te stemmen!

Op woensdag 18 maart 2026 is het zover: de Jongerenverkiezingen vinden plaats! Niet alleen Nederlanders van 18 jaar en ouder mogen hun stem uitbrengen, maar ook kinderen en jongeren kunnen naar de stembus tijdens de Jongerenverkiezingen. Na de uitgebreide voorbereiding kunnen zij goedgeïnformeerd hun stem uitbrengen. In de Doe-het-zelf-stembus vind je alle materialen die je nodig hebt. We bootsen het proces zo echt mogelijk na, zodat jouw leerlingen een waardevolle ervaring opdoen die zij kunnen gebruiken als ze 18 jaar zijn en écht mogen gaan stemmen.

Stembureau voorbereiding

Bouw een setting na in de klas, zoals je die bij een echt stembureau ook tegenkomt. Gebruik hiervoor het instructievel uit het stembuspakket.

1. Richt de ruimte in met in ieder geval: een plek waar je straks je stempas kunt inwisselen voor je stembiljet, een á twee tafeltjes om te kunnen stemmen en een plek waar je het ingevulde stembiljet in de stembus kunt doen.

2. Leg de stembiljetten klaar op de ontvangsttafel. Kies twee leerlingen die straks als leden van het stembureau de passen innemen en stembiljetten uitgeven. (Eventueel zou je deze rol ook zelf op je kunnen nemen.)

3. Zorg voor genoeg privacy. Het mag niet te zien zijn op welke partij iemand stemt. Zet de stemtafels minimaal een meter uit elkaar of gebruik een tafelscherm. Leg de rode potloden op de tafels.

4. Zet de stembus in elkaar volgens de instructies op de doos. Zet de stembus op een tafel aan het einde van de looproute. De stembus moet altijd in het zich staan van de stembureauleden, zodat er niet gefraudeerd kan worden.

Het stemproces

Staat het stembureau klaar? Dan is het tijd om te gaan stemmen. Neem voorafgaand met de kinderen die verschillende stappen nog even door.

1. Deel de stempassen uit. Laat de leerlingen de ontbrekende gegevens op de stempas invullen.

2. Laat de twee gekozen leerlingen plaatsnemen aan het tafeltje waar de leerlingen hun stempas omwisselen voor hun stembiljet. Laat de leerlingen één voor één langs het tafeltje lopen. Neem de stempas in en geef elke leerling een stembiljet.

3. Laat de leerlingen plaatsnemen bij één van de stemhokjes (stemtafeltjes). Daar kleuren ze met rood potlood het vakje in bij de partij waar zij op willen stemmen. Vervolgens vouwen ze hun stembiljet dubbel.

4. De leerlingen doen hun stembiljet in de verzegelde stembus.

Ga zo door tot alle leerlingen zijn geweest. Natuurlijk mogen de leerlingen die de rol van leden van het stembureau hebben gespeeld ook nog stemmen.

Extra uitleg: stemgeheim

In onze Grondwet – dat is de belangrijkste wet van Nederland – is onder andere het recht op geheime stemming opgenomen, oftewel het stemgeheim. Dat betekent dat je nooit tegen iemand hoeft te vertellen op welke partij of persoon je hebt gestemd. Om deze reden vouw je een stembiljet altijd eerst dicht voor het in de stembus stopt, zijn stemhokjes afgeschermd en hangt er in sommige gevallen ook een gordijntje voor. Natuurlijk mág je wel vertellen waarop je stemt, maar dat moet dan je eigen keuze zijn.

Aan de ene kant heeft dit alles te maken met het recht op privacy, maar deze regel is ook bedacht om te voorkomen dat mensen om hun stemvoorkeur geïntimideerd of veroordeeld kunnen worden. Als jij bijvoorbeeld als enige stemt op partij A als de rest van je familie of vrienden voor partij B gaat, kan dat voor scheve blikken en moeilijke vragen zorgen. De volgende keer zou je je dan gedwongen kunnen voelen om toch maar op partij B te stemmen. Maar je stem is iets persoonlijks, iets van jou alleen, en je moet altijd de vrijheid hebben om te stemmen op de partij die het beste bij jouw eigen mening past. Het stemgeheim zorgt ervoor dat dat ook kan.

Stemmen tellen

Heeft iedereen gestemd? Dan is het tijd voor het tellen van de stemmen! Wij adviseren om dit samen met de leerlingen te doen, maar je kunt ook de keuze maken om dit achteraf zelf te doen.

1. Open de stembus door de sluitzegel te verwijderen.
2. Haal alle stemmen uit de stembus.
3. Sorteer de stemmen per partij. Maak voor elke partij een eigen stapel.
4. Maak twee groepjes van twee leerlingen die helpen om de stemmen te tellen.
5. Laat het eerste tweetal per partij de stemmen tellen. Ze geven de hoeveelheid stemmen aan jou door. Jij noteert het aantal.
6. Laat het tweede tweetal vervolgens hetzelfde doen. Zij controleren of het eerste tweetal de stemmen goed heeft geteld.
7. Klopt de uitkomst? Dan is het resultaat goed gecontroleerd. Zit er een fout in het aantal stemmen? Kies dan een derde tweetal en laat ze de stapels van de partijen die nog niet kloppen opnieuw tellen. Doe dit totdat je zeker weet dat het aantal klopt.
8. Bespreek de uitkomsten in je klas.

Belangrijke mededeling

Het doel van dit verkiezingsproject is om leerlingen kennis te geven over wat stemrecht betekent, hoe je jezelf kun informeren over de verschillende politieke standpunten, hoe je daarover een eigen mening kunt vormen, en waarom het belangrijk is om gebruik te maken van je stemrecht. We willen benadrukken dat het niet ons doel is om te achterhalen welke partijen volgens jongeren zouden moeten winnen. De uitslagen zijn niet representatief vanwege het selecte aantal deelnemers en kunnen een vertekend beeld geven. Om diezelfde reden adviseren we om de uitslag van de klas of school niet te delen met derden. De jongerenverkiezingen zijn een middel om kinderen en jongeren te laten ervaren hoe verkiezingen in zijn werk gaan. Op die manier willen we de drempel voor ze verlagen en ze stimuleren om over een paar jaar – als ze stemgerechtigd zijn – ook echt te gaan stemmen tijdens nieuwe verkiezingen.

5 STAP 5: Na de verkiezingen

De volgende dag zijn de uitslagen van de gemeenteraadsverkiezingen volop in het nieuws. Ook jouw leerlingen krijgen hier dingen van mee. Zo'n twee weken na de verkiezingen ontvangen jullie een nieuwe Blikpost in de klas met daarin een opdracht die stilstaat bij de verkiezingsuitslag en die jouw leerlingen betrekt bij het proces van het vormen van de coalitie. Zo kunnen jouw leerlingen beter plaatsen wat er de komende tijd allemaal gebeurt in jullie gemeente.

TIP!

Speciaal voor kinderen maakten we een tweede Studio PLU!S-verkiezingsspecial om dit uit te leggen. Vanaf 23 maart is deze te bekijken op het YouTube-kanaal van de Kleine Ambassade.

© 2026, de Kleine Ambassade